

Euxtakio Iguzkiagirre Zozaia

*Igantzi,
Nafarroa
(1928)*

Aurkibidea

Biografia

Igantzin sortu zen,
Mikelenean. Guraso biak
Igantzikoak zituen.

Zintak

IGA-006

- **Proiektua:** Bortzirietako ahozko ondarea
- **Elkarrizketatzailea(k):** Lakar Iraizoz, Maite
- **Data:** 2007-08-30
- **Iraupena:** 61 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Emalea:** Arburua Etxeberria, Patri

IGA-007

- **Proiektua:** Bortzirietako ahozko ondarea
- **Elkarrizketatzailea(k):** Lakar Iraizoz, Maite
- **Data:** 2007-08-30
- **Iraupena:** 21 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Emalea:** Arburua Etxeberria, Patri

Pasarteak

1. Itsasora lanera. Marinela

- **Erref:** IGA-006/001
- **Iraupena:** 0:07:04. **Hasi:** 00:00:01. **Bukatu:** 00:07:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Bere aitatxik eta bere bazkideak itsasontziak zituzten. Etxean hainbeste mutil zirela eta, bere amak Euxtakiorentzat lana bilatzeko eskatu zion. Pasaiera joan zen eta hasieran portuan hasi zen deskarga lanetan. 1955ean paperak egin zizkioten eta itsasora joan zen aurrenekoz, Gran Sol aldera. Gero Terranovara joan zen (14 eguneko bidea). Batzuetan bi hilabete izaten zen etxean itsasora joan gabe eta, denbora horretan, ez zuen segururik, bakarrik lanean ari zenean. Zazpi urtez izan zen marinela.

2. Nautika eskola

- **Erref:** IGA-006/002
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:07:05. **Bukatu:** 00:08:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Zazpi urtez marinela izan ondoren, nautika eskolara joan zen patroi izateko; eskolan hamar hilabete pasatu zituen. Itsasoan orientatzen ikasi zuen, besteak beste, iparrorratza eta sestantea erabiltzen. Sestantea nola erabiltzen den azaltzen du. Eskolatik aterata, hamar urte izan zen patroi, batzuetan kostan eta besteetan arrantzan.

3. Patroi. Nola egiten zuten arrantza

- **Erref:** IGA-006/003

- **Iraupena:** 0:03:37. **Hasi:** 00:08:57. **Bukatu:** 00:12:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Patroi izan zenean, arrantza nola egiten zuten azaltzen du. Sarea bi itsasontziren artean arrastatzen zuten; bere itsasontzia, bigarrena zenez, beste ontziko patroiak agintzen zuena bete behar zuen. Harrapatutako bakailao txikiak uretara botatzen zituzten berriz. Besteak kutxetara botatzen zituzten; hiruzpalau lagun buruak kentzen ibiltzen ziren eta beste bi, mahai baten gainean, ireki eta hezurra kentzen zieten; beste marinel batzuek bakailaoak garbitzen zituzten eta satora bota; han bi lagun izaten ziren antolatzeko. Sotoa betetzen zenean, etxera edo portura itzultzen ziren.

4. Itsasoan, lurra ukitu gabe

- **Erref:** IGA-006/004
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:12:34. **Bukatu:** 00:13:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Itsasoan, lurra ukitu gabe, gehienez bi hilabete egoten ziren; elikagaiak, ura, gasoila eta gatza agortu aurretik idorrera itzuli behar ziren.

5. Bakailaoa bakarrik

- **Erref:** IGA-006/005
- **Iraupena:** 0:00:46. **Hasi:** 00:13:58. **Bukatu:** 00:14:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Bakailaoa arrantzatzen zuten bakarrik, beste arrainak uretara botatzen zituzten (bakailao txikiak ere).

6. 30 tona ur

- **Erref:** IGA-006/006
- **Iraupena:** 0:00:36. **Hasi:** 00:14:44. **Bukatu:** 00:15:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

30 tona ura izaten zuten; hondar aldera mugatzen zen. Portura joaten zen amaitzear zenean.

7. Hogei lagun itsasontzi bakoitzean

- **Erref:** IGA-006/007
- **Iraupena:** 0:02:29. **Hasi:** 00:15:20. **Bukatu:** 00:17:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Itsasontzi bakoitzean 20 edo 22 lagun izaten ziren. Bat bakailaoa irekitzen, beste bat hezurra kentzen, beste hiru burua kentzen, bat edo bi garbitzen (eskuila latzekin), sotoan beste bi lagun (arrainak gazitzen). 48 ordu izan ziren behin lanean, kamainan sartu gabe. Gela bakoitzean sei edo zortzi lagun izaten ziren; motoristak, berriz, berea izaten zuen, baita patroiak ere. 16 ordu lan egiten ohi zuten; goizeko hiru t'erdietan jaikitzen ziren.

8. Hotz handia

- **Erref:** IGA-006/009
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:18:12. **Bukatu:** 00:20:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Hotz handia egiten zuen. Eskularruekin ibiltzen ziren, baina berehala bustitzen ziren. Icebergen artean izan ziren batzuetan eta itsasoa hormatuta ikusi zuten prismatikoekin. Sareak uretatik atera bezain pronto hormatzen ziren. Zira kendu eta jertsea hormatuta izaten zuten.

9. Arropa 1

- **Erref:** IGA-006/011
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 00:20:30. **Bukatu:** 00:22:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Galtzontzilo luzeak eramaten zituzten, kamiseta lodiak eta gainean bi jertse eta traje-zira. Traje-zirari linazi-olioa ematen zioten, gogortzen zen eta ez zuen ura pasatzen uzten. Gero gomazko beltzak erosten hasi ziren Kanadan. Kapela ere eramaten zuten (bizkar gainera iristen zena).

10. Sareak josi. Jatekoa

- **Erref:** IGA-006/012
- **Iraupena:** 0:03:07. **Hasi:** 00:22:37. **Bukatu:** 00:25:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Sareak jostea marinelen lana izaten zen. Sukaldariak eta bere laguntzaileak prestatzen zuten egunero jatekoa; egunero ogi berria izaten zen. Denetarik jaten zuten, besteak beste, eltzaria (garbantzuak, ilarrak edo dilistak), arroza, oilaskoa, zerri-hankak, saiheskiak, arrautzak, tomatea eta pipermorroak. Arraina ere jaten zuten, noski. Hasieran litro eta erdi ardo ematen zieten, gero litro bat eta, azkenik, kendu zuten.

11. Arropa 2

- **Erref:** IGA-006/013
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:25:44. **Bukatu:** 00:27:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Hasieran, nagusiak zira eta bota-pare bat ematen zien marinelei, gero hori kendu zuten. Norberak berea erosi behar zuen. Askotan arropa josi behar zuten. Hamabostean behin garbitzen ohi zuten arropa; batzuek soka batekin itsasoan sartzen zuten, baina gatzarekin ez zen ongi garbitzen; berak ur beroa paratzen zuen balde batean, arropa beratzen uzten zuen, xaboia eman eta eskuekin igurtzi egiten zuen (baita eskuila batekin) kubiarta gainean.

12. Gorputza garbitu

- **Erref:** IGA-006/014
- **Iraupena:** 0:00:31. **Hasi:** 00:27:52. **Bukatu:** 00:28:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Itsasontzian ez zen dutxarik, balde bat edo bi hartu eta hantxe, ahal zuten moduan. Ilea gutxitan garbitzen zuten.

13. Bizikidetza. Atsedenaldiak

- **Erref:** IGA-006/015
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:28:23. **Bukatu:** 00:30:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Hainbeste denbora itsasontzitik atera gabe egoten zirela-eta, bizikidetza nolakoa zen azaltzen du. Denbora txarra egiten zuenean, jantokian kartetan aritzen ziren; dena dela, beti bazegoan zerbait egiteko. Portura iristen zirenean, lehenengo sareak moldatzen zituzten eta, lana amaitzen zutenean, egun librea izaten zuten. Ortzegun eta ortziral santuan ez zuten lanik egiten. Ortziraletan bijilia izaten zen.

14. Lurrera joaten zirelarik. Anekdotak

- **Erref:** IGA-006/016
- **Iraupena:** 0:05:22. **Hasi:** 00:30:14. **Bukatu:** 00:35:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Lurrera joaten zirelarik, lanak amaitu ondoren, kafea hartzera-edo joaten ziren. Hamar urtetan behin joan zen kanpora bazkaltzera. Dantzalekura joaten ziren, ontzian afaldu ostean. Erosketak egitera joan zireneko anekdota bat kontatzen du. Beraz ez zen mozkortzen, baina bertzeak anitz mozkortzen ziren.

15. Anekdotak. Kobrea ebatsi

- **Erref:** IGA-006/017
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:35:36. **Bukatu:** 00:36:59

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Terranovan, espainol batzuek mendian zegoen kobre-linea ebatsi zuten.

16. Soldata finkorik ez

- **Erref:** IGA-006/019
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:37:40. **Bukatu:** 00:38:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Urte batean, langilerik ezin hartu eta soldata finkoa eskaini zuten, baina ez zuten behar bezain beste lanik egiten marinelek.

17. Diru anitz irabazten zuten

- **Erref:** IGA-006/020
- **Iraupena:** 0:03:04. **Hasi:** 00:38:28. **Bukatu:** 00:41:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Oihanean baino diru gehiago irabazten zen itsasoan. 1080 pezeta, 19 pezeta toneladako eta bost edo hamar bakailao ordaintzen zizkieten hilabetero. Horretaz gain, kokotxak eta buruak hartzen ahal zituzten eruek saltzeko. Gero gehiago ordaintzen hasi ziren: 5 duro tonako. Patroiak, berriz, ehuneko 3a jasotzen zuen.

18. Telefonoz hitz egiten zuten familiarekin

- **Erref:** IGA-006/021
- **Iraupena:** 0:00:22. **Hasi:** 00:41:32. **Bukatu:** 00:41:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Itsasontzian zeudela, telefonoz hitz egiten zuten familiarekin

19. Bakailao-fabrika

- **Erref:** IGA-006/022
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:41:54. **Bukatu:** 00:43:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Bakailao-fabrika 1970ean egin zuten, txarkuteria bat izan zen tokian.

20. Itsasontzia erre zenekoa

- **Erref:** IGA-006/024
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:43:54. **Bukatu:** 00:45:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Itsasontzia erre zitzaieneko istorioa kontatzen du

21. Itsasontzia hormatuta

- **Erref:** IGA-006/025
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:45:49. **Bukatu:** 00:47:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Eguraldi txarra zen eta ontzian sartzen zen ura berehala hormatzen zen; aizkoraz eta ura botata saiatzen ziren itsasontziko horma kentzen. Zero azpiko tenperaturak zirela lan egiten zuten beti neguan.

22. Haurtzaroa eta gaztaroa. Bihurrikeriak

- **Erref:** IGA-006/027
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:49:03. **Bukatu:** 00:52:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Hamalau urte izan arte joan zen frontoiaren ondoan zegoen eskolara. Gero, gauaz joaten ziren, baina bihurrikeriak egiten zituzten. Behin asto bat terraza batera igo zuten eta harekin dantzan aritu ziren. Beste batean, zumiekin karrotxo bat lotu zioten astoari eta herritik bueltak ematen aritu ziren.

23. Onddoak

- **Erref:** IGA-006/029
- **Iraupena:** 0:03:40. **Hasi:** 00:52:38. **Bukatu:** 00:56:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Onddoak hartzeko ilargi betea ona dela errate da. Haritzen eta gaztainen azpian izaten dira, besteak beste. Ilargiak anitz eragiten omen du. Onddo zuria eta beltza hartzen dituzte. Goringoa eta ziza horia ere izaten dira; gibel-urdina eta txanpiñoia ere ateratzen dira belagietan. Onddo bat ikusiz gero, gehiago ez dela handitzen erraten dute.

24. Errogatibak 1

- **Erref:** IGA-006/030
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:56:18. **Bukatu:** 00:57:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Errogatibak (erreguteak) zer ziren azaltzen du. Ekaina aldera egiten ziren. Letaniak kantatzen zituzten.

25. Apezen bedeinkapenak

- **Erref:** IGA-006/031
- **Iraupena:** 0:00:32. **Hasi:** 00:57:57. **Bukatu:** 00:58:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Apeza baserritara joaten zen bedeinkapena ematera.

26. Sorginak eta lamiak

- **Erref:** IGA-006/033
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:59:03. **Bukatu:** 01:00:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Argatan sorginak zirela erraten zuten. Lamien zuloa non zegoen azaltzen du.

27. Maiatzeko arbolak

- **Erref:** IGA-007/001
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Maiatzeko lehenbiziko igandean, gauez, 2 txopo (makal) ekartzen zituzten menditik eta belarrekin adornatzen zituzten.

28. Apezak gogorrak ziren

- **Erref:** IGA-007/002
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:01:23. **Bukatu:** 00:02:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Lehenko apezak gogorrak ziren. Don Matias apezak dotrina irakasten zien eta, batzuetan, kaskoan jotzen zien eta kastigatu (belauniko paratu eta eskuetan liburuak eutsi behar zituzten).

29. Bazkoz kunplitzea 1

- **Erref:** IGA-007/004
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 00:03:03. **Bukatu:** 00:03:42

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Bazkoz kunplitzeko txartel batzuk partitzen ziren eta txartelak lortzeko apezak azterketa egiten zien gazteei.

30. Bijilia eta bulak

- **Erref:** IGA-007/005
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:03:42. **Bukatu:** 00:04:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Bijilia zer zen azaltzen dute: Garizuman ortziraletan ezin zen haragirik ez zerrikirik jan (arraina edota arrautzak jaten zituzten). Bula, bijilia ez egiteko baimena zen.

31. Maizterrak eta etxaldekoak

- **Erref:** IGA-007/007
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:05:38. **Bukatu:** 00:07:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Maizter eta etxaldekoen artean diferentziak izaten ziren. Maizterrak burua makurtzen zuten. Maizterrak ez ziren alkate izaten. Maizterrak eta etxaldekoak ez ziren elkarrekin ezkontzen. Mando-tratuak izaten ziren

32. Errogatibak 2

- **Erref:** IGA-007/008
- **Iraupena:** 0:00:59. **Hasi:** 00:07:24. **Bukatu:** 00:08:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Errogatibak (erreguteak) elizatik ateratzen ziren eta herriari buelta ematen zitzaion; errosarioa eta letaniak errezatzen ziren. Idorra baldin bazen, euria eskatzeko egiten ziren.

33. Prozesioak

- **Erref:** IGA-007/009
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 00:08:23. **Bukatu:** 00:09:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Bestaberriko prozesioa oso garrantzitsua zen lehen. Urriko aurreneko igandean ere Ama Birjinari egiten zitzaion prozesioa. Prozesioetan imajina lau gizonen

artean eramaten zuten eta Mariaren Alabek estandarte ateratzen zuten. Alkatea beti joaten zen aginte-makilarekin. Bestaberri egunean herria apaintzen zuten, lurrean iratze eta loreak paratzen zituzten bi aldetan eta erdian ehun zuri bat, apeza handik joateko

34. Elizkoak eman

- **Erref:** IGA-007/011
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:09:56. **Bukatu:** 00:11:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Ettxeren batera elizkoak ematera joan behar zutenean, apezaren ondoan monagiloak (eliz-mutilak) txilina joka joaten zen; bidetik topatzen zuten jendea belaunikatzen zen. Gaixoaren etxekoek kandlekin ateratzen ziren apeza hartzera. Hiltzear zegoen gaixoari, oliaduretan bustituriko uata batekin gurutzeak egiten zizkion apezak gorputzaren hainbat tokitan.

35. Defuntu-bideak

- **Erref:** IGA-007/012
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:11:32. **Bukatu:** 00:13:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Hildakoak baserrietatik jaisteko defuntu-bideak zeuden.

36. Zirristi mirristi

- **Erref:** IGA-007/014
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:15:07. **Bukatu:** 00:15:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Bere aitak "zirristi mirristi gerrena plat oilo zopa, kikiri salda..." irakatsi zion.

37. Aita lasterkaria

- **Erref:** IGA-007/016
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:16:26. **Bukatu:** 00:17:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Bere aita Igantzitik Iruñera joan zen lasterka. Kilometro bat hiru minututan egiten zuen bere aitak. Lana non egiten zuen azaltzen du.

38. Herrien fama

- **Erref:** IGA-007/017

- **Iraupena:** 0:00:47. **Hasi:** 00:17:59. **Bukatu:** 00:18:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Herrien fama: arantzarrak, karrikalariak; igantziarrak, jakintsuak eta leskarak, tripazaiak.

39. “Madrid chiquito”

- **Erref:** IGA-007/019
- **Iraupena:** 0:00:42. **Hasi:** 00:19:03. **Bukatu:** 00:19:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Igantzi “Madrid chiquito” erraten zitzaion.

40. Bere gurasoek ez zekiten erdaraz

- **Erref:** IGA-007/021
- **Iraupena:** 0:00:26. **Hasi:** 00:19:54. **Bukatu:** 00:20:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Euxtakioren gurasoek ez zekiten erdaraz.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-29

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com